

Väljaandja:	Haridus- ja teadusminister
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	20.01.2023
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.08.2024
Avaldamismärge:	RT I, 17.01.2023, 6

Keelekümblusprogrammi toetuse taotlemise ja kasutamise ning kvaliteediauhinna konkursi läbiviimise tingimused ja kord

Vastu võetud 27.04.2022 nr 11
[RT I, 30.04.2022, 14](#)
jõustumine 03.05.2022

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
11.01.2023	RT I, 17.01.2023, 5	20.01.2023, osaliselt 01.09.2024

Määrus kehtestatakse [riigieelarve seaduse](#) § 53¹ lõike 1 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega reguleeritakse riigieelarves Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *toetuse andja*) valitsemisalas sihtotstarbelise toetuse andmiseks ettenähtud vahendite arvelt koolieelse lasteasutuse ja põhikooli (edaspidi *haridusasutus*) keelekümblusprogrammiga liitumise, uute keelekümblusmudelite (edaspidi *mudel*) kasutuselevõtu laienemise, toetuse taotlemise ja kasutamise ning kvaliteediauhinna konkursi läbiviimise tingimused ja kord.

(2) Määrust kohaldatakse üksnes nende keelekümblusprogrammi vahendite kasutamisele, mis on määratud haridus- ja noorteprogrammi 2022–2025 meetme „Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja –keskkonnad” tegevuse „Võrdsete võimaluste tagamine hariduses” eesmärkide (eesti keelest erineva emakeelega õpilaste toetamine alus- ja põhihariduses) saavutamise toetamiseks.

§ 2. Eelarveaastal keelekümblusprogrammi toetuse andmiseks ettenähtud vahendite kindlaksmääramine

(1) Valdkonna eest vastutav minister määrab käskkirjaga igaks eelarveaastaks haridusasutustele keelekümblusprogrammi toetuste ja kvaliteediauhinna tegevustoetuste (edaspidi *toetus*) andmiseks ettenähtud eelarvevahendid.

(2) Toetuse taotlemise õigust ei teki, kui toetuseks ei ole eelarveaastal lõike 1 alusel vahendeid ette nähtud.

2. peatükk Keelekümblus, keelekümblusprogramm

§ 3. Keelekümblus

(1) Keelekümblus on üks lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õpe*) viisidest, mis toetab mitmekeelsuse kujunemist ja mille puhul hariduse omandamisel kasutatakse kahte või enam keelt.

(2) LAK-õpe on üldmõiste, mille puhul eri õppeainete sisu õpitakse võõrkeele (teise keele) kaudu. Õppe tõhusus tagatakse tähelepanu fookuseerimisega samaaegselt ainesisu, keele- ja õpioskuste arendamisele.

§ 4. Keelekümbusprogramm

(1) Keelekümbusprogramm on süsteemne, terviklik ja toetatud õppe korraldamise viis, mille aluseks on erinevad koolieelse lasteasutuse keelekümbusrühmas ja põhikooli keelekümbusklassis rakendatavad mudelid.

(2) Keelekümbusprogrammis kasutatakse õppetegevustes eesti keelt ehk sihtkeelt riiklike õppekavade alusel:

1) koolieelse lasteasutuse keelekümbusrühmas vähemalt 50% mahus õppe- ja kasvatustegevusest kuni 31. augustini 2024. aastal;

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

2) põhikooli keelekümbusklassis valitud mudeli rakendamisperioodi jooksul läbivalt vähemalt 60% mahus õppetegevusest.

(3) Võõrkeeletunde ei loeta eestikeelseteks tundideks.

(4) Mudelite sihtkeel on eesti keel, kahesuunalise mudeli puhul on sihtkeeled eesti keel ja vene keel või eesti keel ja ukraina keel.

(5) Keelekümbusprogrammiga liitunud haridusasutused, kus on moodustatud keelekümbusrühmad ja -klassid ning rakendatakse §-s 7 kirjeldatud keelekümbusprogrammi mudelid, moodustavad keelekümbusprogrammi võrgustiku (edaspidi *keelekümbusvõrgustik*).

§ 5. Keelekümbusprogrammiga liitunud haridusasutuste õppetöö korraldamise põhimõtted

(1) Keelekümbusprogrammiga liitunud haridusasutuse õppetöö korraldamisel jälgitakse järgmisi põhimõtteid:

1) keelekümbusprogramm lähtub koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast (edaspidi *LARÕ*) ja põhikooli riiklikust õppekavast (edaspidi *PRÕK*);

2) haridusasutus rakendab ühte või mitut mudelit;

3) eesti keeles õpetav õpetaja peab eesti keelt valdama emakeelena või vähemalt C1-tasemel;

4) keelekümbusprogrammi keele-eesmärgid on sõnastatud õppekavas, õppijate keeleline areng toimub eakohaselt ja keele arengu etappe järgides;

5) keelekeskkond toetab õppija hakkamasaamist tegevustes ja õppeprotsessis;

6) õppetegevuse jooksul luuakse aktiivse suhtlemise võimalusi (80% õpilaste, 20% õpetaja aktiivsus), näiteks rühmaõppes ja paaritöös, kus õppijad julgevad ja saavad eesti keelt kasutada.

(2) Keelekümbusprogrammiga liitunud haridusasutusel on õigus:

1) saada nõustamist ja tuge piirkondlike metoodikakeskuste koordinaatoritelt ja koolituskeskuste koolitajatelt;

2) saada nõustamist Haridus- ja Noorteameti (edaspidi *Harno*) nõustajatelt;

3) osaleda koolitustel ja keelekümbusvõrgustiku üritustel;

4) saada nõustamist toetuse andja keelekümbusprogrammi koordinaatorilt.

§ 6. Keelekümbusprogrammi oodatavad tulemused

Keelekümbusprogrammi täismahus läbinud õpilane:

1) täidab põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud taotletavad õpitulemused nii eesti keele kui ka õppeainete osas;

2) on võimeline jõudma ea- ja võimetekohaselt edasi kõigis õppeainetes;

3) on võimeline jätkama õppetööd eestikeelse õppekava alusel järgmisel haridustasemel;

4) on toetatud vene või ukraina keel emakeelena tundides;

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

5) on toetatud varajase ja kahesuunalise keelekümbuse ning kohanemismudeli järgi õppides omandama eesti keele vähemalt B1-tasemel 6. klassi lõpuks ja hilise mudeli järgi õppides 9. klassi lõpuks;

6) säilitab oma rahvusliku identiteedi ja suhtub lugupidamisega teistesse kultuuridesse.

§ 7. Keelekümbusmudelid

(1) Igas mudelis määratletakse vajalik eesti keele kasutamise osakaal, mis võimaldab saavutada eesmärgiks seatud tasemel keeleoskuse.

(2) Alusharidusasutuses rakendatavad mudelid:

1) osaline mudel – vähemalt pool õppe- ja kasvatustegevusest rühmas on eesti keeles. Rühmas on üks õpetaja ühe keele kandja;

2) täielik mudel – õppe- ja kasvatustegevus rühmas on üksnes eesti keeles;

3) kahesuunaline mudel – õppe- ja kasvatustegevus rühmas on nii vene kui ka eesti keeles. Rühmas on üks õpetaja ühe keele kandja.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud mudelite rakendamisel tagatakse eesti keele õpe vähemalt 50% ulatuses kogu õppe- ja kasvatustegevuse mahust.

(4) Põhikoolis rakendatavad mudelid:

1) varajane mudel – 1. klassis on õpe 100% eesti keeles. 2024. aasta 1. septembrist suureneb alates neljandast klassist eestikeelsete ainete maht ja õppetööd jätkatakse vastavalt kohanemismudelile;

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

2) hiline mudel – mudelit rakendatakse 5. või 6. klassist ning mudeli rakendamise ajal moodustavad eesti keel ja eesti keeles õpitavad ained kuni põhikooli lõpuni vähemalt 60%;

3) kahe-suunaline mudel – õppe- ja kasvatustegevus on 1. kuni 9. klassini nii vene või ukraina kui ka eesti keeles, kusjuures eesti keele osakaal on vähemalt 60%;

4) kohanemismudel – 1. kooliastmes rakendatakse varajase keelekümbelse mudelit. Alates 2. kooliastmest rakendatakse eesti õppekeele kooli õppekava ning toetatakse eesti keelest erineva emakeele õpilasi vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 punktidele 5–7.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud mudelite rakendamisel tagatakse keelekümbelseklassides mudeli rakendamise ajal eesti keele õpe vähemalt 60% mahus.

3. peatükk

Keelekümbelseprogrammiga liitumine ja toetuse taotlemine

§ 8. Keelekümbelseprogrammiga liitumise tingimused

(1) Keelekümbelseprogrammiga liitumine on haridusametusele vabatahtlik. Õppija keelekümbelsegrupis osalemise või keelekümbelseklassis õppimise otsuse teeb lapsevanem või tema seaduslik esindaja.

(2) Haridusametuse keelekümbelseprogrammiga liitumise eeldus on keelekümbelse põhimõtete järgimine ja rakendamine teisekeelses õppes.

(3) Keelekümbelseprogrammiga liituda sooviv haridusametuse ja haridusametuse pidaja võtavad vastutuse pakkuda eestikeelset õpet valitud mudeli(te) alusel kogu õppetsükli jooksul, tagades lapsele/õpilasele eestikeelse õppe ettenähtud mahus sõltuvalt mudelist.

§ 9. Keelekümbelseprogrammiga liitumise taotluse esitamine

(1) Keelekümbelseprogrammiga liitumiseks esitab haridusametuse 20. maiks toetuse andjale liitumistaotluse, milles märgib valitud mudeli(d).

(2) Taotleja kinnitab liitumistaotluses, et:

- 1) haridusametuse on teadlik keelekümbelseprogrammi üldistest põhimõtetest;
- 2) haridusametuse arengu- ja õppekavas on esitatud haridusametuse keelelisest eripärasest lähtuv keelevaldkonna analüüs ja strateegia;
- 3) haridusametuses on kvalifitseeritud ja eesti keelt emakeelena või vähemalt C1-tasemel valdavad õpetajad, kes on läbinud või läbib keelekümbelseprogrammi esmast täienduskoolitust;
- 4) haridusametuse keelekümbelsegruppi/klassi õpperuumis on sobiv õppekeskkond, -vara ja tehnilised vahendid valitud mudeli(te) ja meetodite rakendamiseks.

(3) Koos liitumistaotlusega esitab haridusametuse:

- 1) haridusametuse pidaja digitaalselt allkirjastatud nõusoleku keelekümbelsegruppi/klassi avamiseks;
- 2) haridusametuse hoolekogu koosoleku protokoll;
- 3) keelekümbelsegruppi/klassis tööd alustavate õpetajate kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid.

(4) Taotluses esitatakse haridusametuse keelekümbelsekoordinaatori kontaktid.

§ 10. Keelekümbelseprogrammi uue mudeli kasutuselevõtu taotlemine

Keelekümbelseprogrammiga liitunud haridusametusel on kohustus esitada §-s 9 nimetatud taotlus enne iga järgmise mudeli kasutuselevõttu.

§ 11. Keelekümbelseprogrammiga liitumise taotluse menetlemine

(1) Pärast programmiga liitumise või järgmise mudeli kasutuselevõtu taotluse esitamist võib toetuse andja poolt moodustatud komisjon külastada haridusametuses programmiga liituvaid rühmi/klasse ja nende tegevust/tunde vaadelda ning vajaduse korral nõustada.

(2) Otsus keelekümbelseprogrammiga liitumise või järgmistes rühmades/klassides uue mudeli kasutuselevõtu kohta tehakse 20. oktoobriks ja sellest antakse haridusametusele teada kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

(3) Haridusametuse viib ametuse põhimääruse, õppekava ja arengukava kooskõlla liitumisest tingitud muudatustega.

(4) Haridusamet teeb iga keelekümbelprogrammis osaleva lapse/õpilase kohta hiljemalt 10. novembriks märke Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*). Märke tegemiseks esitab haridusamet EHISe esindajale põhimääruse.

§ 12. Keelekümbelprogrammiga liitunud haridusametuse toetamine

(1) Keelekümbelprogrammiga liitunud haridusametusele eraldatakse:

1) ühekordne mudeli rakendamise toetus iga mudeli kohta keelekümbelprogrammiga liitumisel ja iga uue mudeli kasutuselevõtu toetus mudelivaliku laiendamisel;

2) keelekümbelprogrammi järgi õppiva põhikooliõpilase õpilaspõhine peamaha ühe põhikoolis õppiva õpilase kohta aastas.

(2) Ühekordse mudeli rakendamise toetuse ja põhikooli õpilase peamaha määra kinnitab minister käskkirjaga igal eelarveaastal.

(3) Põhikooli keelekümbelklassis õppiva õpilase eest on koolil õigus saada peamaha EHISe andmete ja ministri käskkirja alusel.

(4) Pärast liitumisotsust esitab kooli pidaja õpilaspõhise peamaha saamiseks igal järgneval eelarveaastal vahemikus 1.–15. veebruarini vormikohase taotluse Toetuste Menetlemise Infosüsteemis (edaspidi *taotluskeskkond*).

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

(5) Keelekümbelprogrammiga liitunud haridusamet võib kasutada ühekordset mudeli rakendamise toetust haridusametuse tegevuse toetamiseks ning õpilaspõhist peamaha õpetajate tööjookulude katteks ja õppetegevuse arendamiseks.

(6) Toetuse andjal on õigus anda muid vajaduspõhiseid toetusi täiendava eestikeelse õppetöö arendamiseks ja jõustamiseks. Toetuse andja kehtestab toetuse taotlemise, eraldamise ja eraldamisest keeldumise täpsemad tingimused ja korra.

(7) Toetuse andjal on õigus volitada Harnot vajaduspõhiste toetuste andmiseks ja käskkirjaga täiendavate tingimuste kehtestamiseks eestikeelse õppe arendamiseks ja jõustamiseks.

§ 13. Aruandlus ja kontroll

(1) Toetuse kasutamise lõpptähtaeg on 31. detsember.

(2) Kooli pidajal on kohustus pidada arvestust pearahapõhise toetuse kasutamise üle ja dokumenteerida toetuse kasutamisega seotud toimingud.

(3) Kooli pidaja esitab toetuse kasutamise kohta vormikohase aruande taotluskeskkonnas hiljemalt toetuse kasutamise aasta 31. detsembriks.

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

(4) Toetuse andjal on õigus nõuda aruande ja toetuse sihipärase kasutamise kontrolliks juurdepääsu toetuse kasutamist kajastavatele kulu- ja maksedokumentidele ning toetusega seotud õppekeskkonnale.

(5) Toetuse andja vaatab aruanded läbi ja teeb aruannete kinnitamise või mittekiinnitamise otsuse 30 tööpäeva jooksul nende esitamise tähtajast. Toetuse andja teavitab kooli pidajat aruande mittekiinnitamise otsusest ja aruande täiendamise vajadusest 3 tööpäeva jooksul.

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

(6) Toetuse andjal on õigus jätta aruanne kinnitamata ja nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi, kui:

1) aruandes esitatud informatsioon ei vasta kehtestatud nõuetele ja puudused ei ole etteantud tähtajaks kõrvaldatud;

2) toetust on kasutatud toetuse eesmärgile mittevastavate kulude tegemiseks või tegevusteks;

3) toetuse eraldamise perioodil on toetuse saaja andnud valeandmeid või varjanud andmeid;

4) toetuse saaja on rikkunud muudes õigusaktides sätestatud toetuse saaja kohustusi.

(7) Kool on kohustatud tegema sisehindamise, mille käigus esitatakse keelekümbeluse tulemusnäitajad ja parendamist vajavad valdkonnad kõigi viie sisehindamise alavaldkonna lõikes. Sisehindamine annab sisendi järgmise perioodi arengukava koostamiseks.

§ 14. Keelekümbelprogrammist väljaastumine

Keelekümbelprogrammist välja astumiseks esitab haridusamet avalduse.

4. peatükk

Keelekümblusprogrammi kvaliteediauhind

§ 15. Keelekümblusprogrammi kvaliteediauhinna andmise põhimõtted

- (1) Kvaliteediauhinnaga tunnustatakse keelekümblusprogrammiga liitunud haridusasutusi ja haridusasutuse esindajat/esindajaid, kes on andnud märkimisväärse panuse keelekümblusprogrammi rakendamisse ja arendamisse ja keelekümblusvõrgustiku töösse.
- (2) Kvaliteediauhinnale saab kandideerida haridusasutus, kus keelekümblusprogrammi on enne kandideerimist rakendatud järjest vähemalt kolm õppeaastat.
- (3) Kvaliteediauhinnale kandideerival haridusasutusel on võimalik täiendavaks tunnustamiseks esitada kuni kaks töötajat.
- (4) Toetuse andja kuulutab keelekümblusprogrammi kvaliteediauhinna konkursi välja toetuse andja uudiste rubriigis ja Harno kodulehel ning saadab keelekümblusasutustele üleskutse konkursil osaleda.
- (5) Kvaliteediauhinna konkursi koordineerib toetuse andja poolt moodustatud komisjon.
- (6) Kvaliteediauhinnad antakse üldjuhul välja igal aastal.

§ 16. Tunnustamise alused

- (1) Haridusasutus saab seada end üles täieliku kvaliteediauhinna „Aasta keelekümblusasutus” kandidaadiks.
- (2) Komisjonil on õigus teha ettepanek asutus(t)e või töötaja(te) tunnustamiseks auhindadega järgmistes valdkondades:
 - 1) eestvedamine ja juhtimine;
 - 2) personalijuhtimine;
 - 3) koostöö huvigruppidega;
 - 4) ressursside juhtimine;
 - 5) õpe ja kasvatus;
 - 6) aasta keelekümblusõpetaja;
 - 7) aasta keelekümblustegu.

§ 17. Kandideerimiseks esitatavad dokumendid

- (1) Kvaliteediauhinnale kandideerimiseks esitab haridusasutus hiljemalt 1. aprilliks vabas vormis taotluse ja hiljemalt 1. juuniks järgmised lisadokumendid:
 - 1) täielikult täidetud enesehindamisvorm „Haridusasutuse enesehindamise tabel”, milles antakse hinnang haridusasutuse tööle;
 - 2) motivatsioonikiri, milles kokkuvõtlikult põhjendatakse, kuidas asutuses järgitakse keelekümblusprogrammi põhimõtteid ja miks haridusasutus peab end kvaliteediauhinna vääriliseks;
 - 3) aasta keelekümblusõpetaja taotlus (soovi korral), milles esitatakse põhjendused, miks asutus peab õpetajat tunnustuse vääriliseks;
 - 4) haridusasutuse pidaja soovitus, mis sisaldab hinnangut hallatava asutuse tugevuste ja väljapaistvalt heade tulemuste kohta nii keelekümblusprogrammi rakendajana kui ka keelekümbuse põhimõtete ja heade tavade levitajana.

- (2) Haridusasutus edastab kandideerimisdokumendid konkursi infos esitatud e-posti aadressile.

§ 18. Kvaliteediauhinna taotluste menetlemine

- (1) Kandideerimistaotluse esitanutele korraldatakse vahemikus 1. aprillist 1. maini kandideerimisdokumentide koostamist käsitlev seminar.
- (2) Haridusasutuse enesehindamise tabel on avalikustatud toetuse andja kodulehel.
- (3) Toetuse andja poolt moodustatud komisjon hindab haridusasutusi enesehindamise tabeli alusel. Komisjoni kaasatakse vajaduse korral keelekümblusprogrammi partnereid.
- (4) Komisjon korraldab kvaliteedihindamise protsessi, sh lepib kokku asutuste külastused (sh intervjuude põhiküsimused, õppekeskkonnaga tutvumise ülesanded, tagasisideringi temaatika, külastuse korraldamise ja dokumenteerimise põhimõtted) jm komisjoni ülesanded.
- (5) Komisjon korraldab asutuste külastused sama aasta septembris, oktoobris ja/või novembris.

(6) Komisjon teeb ministriile ettepaneku haridusasutuste kvaliteediauhindade andmiseks.

§ 19. Kvaliteediauhind

(1) Aasta keelekümbulusasutuse kvaliteediauhinnaga kaasneb tunnustuse saanud asutusele:

- 1) tegevustoetus, mis makstakse välja kolme nädala jooksul auhinna kätteandmisest;
- 2) tänukiri;
- 3) tunnusmeene.

(2) Valdkondliku auhinnaga kaasneb tunnustuse saanud asutusele:

- 1) tegevustoetus, mis makstakse välja kolme nädala jooksul auhinna kätteandmisest;
- 2) tänukiri;
- 3) tunnusmeene.

(3) Valdkondliku auhinnaga kaasneb tunnustuse saanud haridusasutuse töötajale tänukiri ja meene.

(4) Auhinna pälvinud haridusasutus ja isikud avalikustatakse toetuse andja uudistelehel.

(5) Kvaliteediauhinna tegevustoetust saab haridusasutus kasutada õppetegevuse arendamiseks.

(6) Kvaliteediauhinna saanud haridusasutusel on õigus uuesti auhinnale kandideerida viie aasta pärast.

§ 20. Määruse rakendamine

(1) 2022. eelarveaastal esitab haridusasutus toetuse andjale §-s 9 sätestatud taotluse keelekümbulusprogrammiga liitumiseks hiljemalt 1. juuniks.

(2) Enne käesoleva määruse jõustumist keelekümbulusprogrammiga liitunud haridusasutus ei esita §-s 9 märgitud liitumistaotlust.

(3) 2022. eelarveaasta toetuse saamiseks esitatakse käesoleva määruse § 12 lõikes 4 sätestatud taotlus/aruanne hiljemalt 5. maiks.

(4) Enne käesoleva määruse jõustumist keelekümbulusprogrammiga liitunud põhikooli pidaja esitab taotlus/aruanne iga järgneva eelarveaasta 1. veebruariks. 2022. eelarveaastal esitab haridusasutus §-s 17 sätestatud kvaliteediauhinnale kandideerimise taotluse hiljemalt 1. maiks ja lisadokumendid hiljemalt 15. juuniks.

(5) Käesoleva määruse paragrahvis 7 lõike 2 punktis 1 sätestatud osalise mudeli asemel rakendatakse alates 2024. aasta 1. septembrist täielikku mudelit.

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

(6) Käesoleva määruse paragrahvis 7 lõike 4 punktis 2 sätestatud mudelit võib rakendada alates 2023. aasta 1. septembrist alates 4. klassist.

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

(7) Alates 2023. aasta 1. septembrist on alushariduses võimalik liituda vaid täieliku keelekümbulusmudeliga ning põhikoolis kohanemismudeliga ja hilise keelekümbulusmudeliga.

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]

(8) Käesoleva määruse paragrahvis 13 lõikes 3 nimetatud aruanne 2022. aasta toetuse kasutamise kohta esitatakse toetuse andjale e-posti teel 2023. aasta 15. jaanuariks aadressil hm@hm.ee.

[RT I, 17.01.2023, 5- jõust. 20.01.2023]